

BALLA TIBOR¹**Ausztria-Magyarország első világháborús horvát hadvezére,
Svetozar Borojević von Bojna tábornagy****The Croatian First World War Leader of Austria-Hungary, Field
Marshal Svetozar Borojević von Bojna****Absztrakt**

A tanulmány összefoglalja Svetozar Borojević von Bojna tábornagy katonai pályafutását, első világháborús szereplését, részletezi azokat a fegyvertényeket (komaróvi csata, isonzói csaták), amelyekért kétszer is megkapta Ausztria-Magyarország legmagasabb katonai kitüntetése, a Mária Terézia Katonai Rend két különböző fokozatát. Megismerjük a Rend 1917. június 2-án I. Károly császár által számára adományozott parancsnoki keresztjének átadási körülményeit, továbbá azt, hogy miért kapta meg halála után, 1931-ben a Rend lovagkeresztjét is.

Kulcsszavak: Borojević tábornagy, isonzói csaták, komaróvi csata, Mária Terézia Katonai Rend, parancsnoki kereszt, lovagkereszt

Abstract

The study summarizes the military career of Field Marshal Svetozar Borojević von Bojna, his role in the First World War, details the feats of arms (the Battle of Komarów, the Isonzo Battles) for which he received two different grades of the highest decoration of Austria-Hungary, the Maria Theresa Military Order. One can get to know the circumstances of his decorating with the Commander's Cross of the Order by Emperor Charles I. on 2 June 1917, furthermore the facts, why the Knight's Cross of the Order was awarded to the Field Marshal posthumous in 1931.

Keywords: Field Marshal Borojević, the Isonzo Battles, the Battle of Komarów, the Maria Theresa Military Order, Commander's Cross, Knight's Cross

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, National University of Public Service, Faculty of Military Science and Officer Training, E-mail: balla.tibor@uni-nke.hu, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2476-8981>

SVETOZAR BOROEVIC KATONAI PÁLYAFUTÁSA

Az Osztrák-Magyar Monarchia haderejében számos horvát származású katonatiszt és tábornok szolgált a Nagy Háborúban, közülük a legközismertebb és a legmagasabb rangot elért – az első világháború végén a birodalom kilenc tábornagyának² egyike – Svetozar Boroević volt.

1. sz. fénykép: Svetozar Boroević von Bojna

Neve a köztudatban szorosan összefonódott a Nagy Háború olasz frontján, az Isonzó folyó mentén vívott, rendkívül magas veszteségekkel járó csatákkal. Eredményes tevékenységéért (ti. csapatai élén 11 isonzói-csatában csekély területvesztés árán sikeresen tartóz-

² A Monarchia hadseregének tábornagai kinevezésük sorrendjében az alábbiak voltak 1918 októberében: Frigyes főherceg (1914), Jenő főherceg (1916), Franz Conrad von Hötzendorf (1916), Kövess Hermann (1917), Alexander Freiherr von Kroatina (1917), Franz Rohr, Freiherr von Denta (1918), Eduard Freiherr von Böhm-Ermolli (1918), Svetozar Boroević von Bojna (1918), József Ágost főherceg (1918).

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DOI: <https://doi.org/10.32563/hsz.2019.1.1>

2019. XII. évfolyam 1. szám

tatta fel a Trieszt, Laibach és az Isztria elfoglalását célzó olasz támadásokat) kortársai „az Isonzó oroszlánja” elnevezéssel illették.

A későbbi tábornagy 1856. december 13-án született a Zágráb vármegyei Umetić községben, Adam Boroević császári-királyi főhadnagy fiaként, ortodox vallású családban. Zrinjben népiskolát végzett, majd különböző katonai tanintézetekben folytatott tanulmányokat: 1866-69 között a Pétervárad melletti Kamenicán, 1869-től 1872-ig pedig a Kőszegen működő katonai felsőnevelő intézetet, azt követően 1872-74 között a Graz melletti Liebenau gyalogsági hadapródiskoláját, végül az 1881-83 közötti években a császári és királyi vezérkar szakiskoláját, a bécsi Hadiiskolát végezte el.

Tanulmányai és katonai szolgálati ideje során a német és a horvát nyelvet tökéletesen, a franciát és az oroszát jól, a magyart a szolgálat igényeinek megfelelően sajátította el.³

Katonai pályafutása gyorsan ívelt felfelé a dunai birodalom szárazföldi haderejében, amelynek során főként magyarországi, boszniai, valamint csehországi állomáshelyeken szolgált. 1872. szeptember 1-jén tizedes, 1873. július 21-én őrmester, 1874. november 1-jén hadapród, 1875. május 1-jén hadnagy, 1880. május 1-jén főhadnagy a pécsi császári és királyi 52. gyalogezredben, 1883. november 1-től a 63. közös gyalogdandár vezérkari tisztje Budapesten, 1885. november 1-től az osztrák-magyar XV. hadtest vezérkari osztályán szolgált Szarajevóban, 1886. május 1-től, mint első osztályú százados. 1887. szeptember 18-tól a bécsújhelyi katonai akadémia harcászati, hadszervezet és hadtörténelem tanára, 1891. szeptember 18-tól a 19. közös gyaloghadosztály vezérkari főnöke Pilsenben, 1892. május 1-től őrnagyként, 1892. október 20-tól a császári és királyi 18. gyaloghadosztály vezérkari főnöke Mostarban, 1894. május 1-től a 27. közös gyaloghadosztályé Kassán, 1895. május 1-től alezredesként. 1895. október 17-től második törzstiszt a császári és királyi VI. hadtestparancsnokságon Kassán, 1896. április 16-tól a 17. közös gyalogezred 4. zászlóaljának parancsnoka Klagenfurtban, 1897. november 1-től ezredesként. 1898. május 3-tól az osztrák-magyar VIII. hadtest vezérkari osztályán szolgált Prágában, 1898. június 10-től a prágai VIII. hadtest vezérkari főnöke, 1904. február 19-től a pétervárad 14. közös gyalogdandár parancsnoka, 1904. május 1-től, mint vezérőrnagy. 1907. július 14-től a magyar királyi VII. honvédkerület parancsnoka Zágrábban, 1908. május 1-től altábornagyként. 1912. április 10-től a császári és királyi VI. hadtest megbízott, majd 1912. október 1-től annak tényleges parancsnoka és vezénylő tábornok Kassán, 1913. május 1-től, mint gyalogsági tábornok.

1914. július 28-tól, az első világháborús mozgósítás elrendelésétől a 4. osztrák-magyar hadsereg kötelékében a kassai VI. hadtestet irányította az orosz hadszíntéren, ahol az augusztus végén-szeptember elején lezajlott komaróvi csatában döntő szerepe volt az oroszok feletti győzelem kivívásában.

A Rudolf Brudermann lovassági tábornok⁴ parancsnoksága alatt álló, császári és királyi 3. hadsereg orosz túlerővel szemben elszenvedett leMBERGI vereségét követően, Boroević

³ Balla 2010., 86-87. o.

⁴ Balla 2010., 93-95. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DOI: <https://doi.org/10.32563/hsz.2019.1.1>

2019. XII. évfolyam 1. szám

1914. szeptember 5-én vette át a 3. hadsereg vezetését az orosz fronton először megbízott, majd 1914. október 6-tól tényleges parancsnokként, amellyel Galíciában Przemysl környékén harcolt, majd a túlerő elől fokozatosan visszahúzódott a Kárpátokba, ahol 160 km hosszú arcvonalat kellett tartania a Tilicz-nyeregtől az Uzsoki-hágóig. Az 1914. december 1. és 15. között zajlott győztes Limanowa-Lapanów-i csatában a 3. hadseregnek döntő szerep jutott: balszárnyának előrenyomulása Neu-Sandezen át az orosz VIII. hadtest csapatait bekerítéssel fenyegette, amelyek a Dunajec folyó mögé vonultak vissza. Sikerült az orosz gőzhenger megállítása, az osztrák-magyar csapatok térnyerése 50 km volt. A limanowai győzelem után a 3. hadsereget visszavonták a Kárpátokba. Boroevic hadserege élén részt vett a kárpáti téli csatában, Przemysl erődjének felmentési kísérleteiben, majd a német szövetséges csapatokkal közösen végrehajtott, 1915. május 2-án bekövetkezett gorlicei-áttörés utáni keleti irányú előrenyomulásban.

A tábornokot rövidesen új feladattal bízták meg: 1915. május 22-én vette át az újonnan felállított császári és királyi 5. hadsereg vezetését az olasz hadszíntéren, amelyet 1916. május 1-től vezérezredesként irányított. 1917. május 18-tól az Isonzó-hadsereg, 1917. augusztus 22-től a Boroevic-hadseregcsoport parancsnoka volt a délnyugati fronton a háború végéig, 1918. január 31-től tábornagi rangban. Jelentős hírnevet az olasz fronton zajlott isonzói csatákban szerzett. A Júliai-Alpok Krn-masszívumától az Adriáig húzódó frontszakaszon 11 csatában szervezte és irányította az osztrák-magyar csapatok sikeres védelmi harcát az Isonzó folyó mentén. Annak ellenére, hogy a támadó olaszok végig jelentős erőfölényben voltak, kisebb területvesztéssel és jelentős áldozatokkal sikerült megtartania a védelmi vonalakat és megakadályozni az ellenség áttörését. A Központi Hatalmak 1917. október 24-én végrehajtott caporettói-áttörése után a Piave folyóig nyomultak előre csapatai. Döntő szerepe volt az 1918. júniusi piavei átkelésben, melynek során a vezetése alatt álló seregtestek érték el a legmélyebb előretörést. A háború utolsó hónapjaiban a Piave mentén zajlott harcokat vezette egészen a Monarchia 1918. november elején bekövetkezett katonai összeomlásáig. Sok tábornoktársával együtt 1918. december 1-jén került sor nyugdíjazására.⁵

A háború után Klagenfurtban élt feleségével, ahol egyetlen bevétele a Mária Terézia Katonai Rend Alapítványa által számára folyósított szerény összegű tiszteletdíj volt. Szmélyes vagyonát a délszláv állam lefoglalta, onnan nyugdíját nem kapott. 1920. május 23-án hunyt el 64. életében, szélütés következtében, a karintiai Klagenfurt kórházában. Három nap múlva a város temetőjében temették el ideiglenesen, majd 1920. október 26-án a bécsi Központi Temető árkádjában található díszsírhelyen helyezték örök nyugalomra.⁶ Temetésén számos egykori bajtársa, pl. Kövess Hermann tábornagy, Stefan Sarkotić vezérezredes, Moritz Auffenberg⁷ gyalogsági tábornok, továbbá egy Magyarországról érkezett tiszt delegáció is megjelent.

⁵ Balla 2010., 87. o.

⁶ Bauer 1985., 128-130. o.

⁷ Balla 2010., 191-193., 265-267., 64-66. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DOI: <https://doi.org/10.32563/hsz.2019.1.1>

2019. XII. évfolyam 1. szám

1905. május másodika óta magyar nemesi címet és előnevet, 1913. április 2-tól kezdve pedig titkos tanácsosi címet birtokolt. 1913. május 1-től a császári és királyi 51. gyalogezred tulajdonosa, 1916. február 1-től a zágrábi Ferenc József Egyetem jogi és államtudományi díszdoktora volt, 1915-17 során a Monarchia számos településének díszpolgárává választották, 1918-ban marsallbotot kapott az uralkodótól. A Mária Terézia Katonai Rend parancsnoki keresztjével járó magyar bárói rangot elutasította, mivel a világháború győztes befejezése után rögtön grófi rangot kívánt kapni.

A Monarchia azon kevés katonatiszthez tartozott, akik részt vettek Bosznia és Hercegovina 1878-as megszállásában, így közvetlenül is szereztek harci tapasztalatot. A Szarajevó bevétele közben nyújtott különleges teljesítményéért megkapta a Katonai Érdemkereszt 3. osztályát hadidíszítménnyel.⁸

Tehetségét és érdemeit számos külföldi és monarchiabeli kitüntetés adományozásával is méltányolták.⁹

Borojević az Isonzó menti harcokban mutatott különleges és eredményes hadvezéri teljesítményét a legfelsőbb hadúr, IV. Károly, mint a rend nagymestere a Mária Terézia Katonai Rend parancsnoki keresztjének adományozásával – a rendi káptalan döntése nélkül – ismerte el, az osztrák-magyar tisztek közül elsőként a világháború folyamán.

A Monarchia uralkodója 1917. június 2-án vonattal érkezett Laibachba, majd onnan gépkocsival Adelsbergen át Opčinára utazott, ahol Borojević vezérezredes jelentést tett neki. A császár és király az addig lezajlott tíz isonzói csata győztes hadvezérének szemé-

⁸ A cs. és kir. 52. gyalogezred hadnagyaként a következő ütközetekben vett részt: 1878.08.04. Kosna, 08.05. Maglaj, 08.07. Žepče, 08.15. Kakanj-Doboj, 08.17. Visoka, 08.19. Szarajevó bevétele, 09.03. Han na Romanja. Vö.: Balla 2010., 87. o.

⁹ Az osztrák-magyar kitüntetések közül az alábbiakat kapta meg: 1878.10.20. Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadidíszítménnyel, 1879.03. Hadiérem, 1897.09.01. Katonai Tiszti Szolgálati Jel III. osztálya, 1898.12.02. Jubileumi Emlékérem a fegyveres erő számára 1898, 1902.10.18. Osztrák Császári Vaskorona Rend III. osztálya, 1908.12.02. Katonai Jubileumi Kereszt 1908, 1909.09.26. Osztrák Császári Lipót Rend lovagkeresztje, 1912.09.01. Katonai Tiszti Szolgálati Jel II. osztálya, 1914.09.20. Osztrák Császári Vaskorona Rend I. osztálya hadidíszítménnyel, 1914.10.30. Osztrák Császári Lipót Rend nagykeresztje hadidíszítménnyel, 1915.05.09. Katonai Érdemkereszt I. osztálya hadidíszítménnyel, 1915.05.31. Vöröskereszt Érdemcsillaga hadidíszítménnyel, 1915.07.29. Bronz Katonai Érdemérem, 1916.03.02. Ezüst Katonai Érdemérem, 1916.10.17. Nagy Katonai Érdemérem, 1917.06.02. Mária Terézia Katonai Rend parancsnoki keresztje, 1917.11.05. Nagy Katonai Érdemérem hadidíszítménnyel és kardokkal valamint ismétlődő pánttal, 1931.10.03. Mária Terézia Katonai Rend lovagkeresztje. A boszniai okkupáció során nyújtott teljesítményéért adományozott Katonai Érdemkereszt III. osztálya hadidíszítménnyel, illetőleg az első világháború alatt az 1914 szeptembere és 1916 októbere között számára adományozott valamennyi kitüntetéshez utólag megkapta a kardokat, illetőleg a hadidíszítményeket és kardokat.

A külföldi kitüntetések közül a következőknek volt birtokában: 1891.10.11. Porosz Korona Rend III. osztálya, 1900.04.10. Románia Csillaga Rend parancsnoki keresztje, 1900.10.19. Perzsa Nap és Oroszlán Rend II. osztálya, 1915.06.14. Német (Porosz) Vaskereszt I. és II. osztálya, 1915.11.15. Német Lovagrend Mária Keresztje, 1916.04.30. Török arany és ezüst Imtiaž Érem kardokkal, 1916. Török Háborús Emlékérem (Vas Félhold), 1916. Mecklenburg-Schwerin nagyhercegségi Katonai Érdemkereszt I. és II. osztálya, 1917.11.26. Porosz „Pour le Mérite” Rend, é.n. Román Korona Rend tisztikeresztje. Vö.: Balla 2010., 86. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DOI: <https://doi.org/10.32563/hsz.2019.1.1>

2019. XII. évfolyam 1. szám

lyesen nyújtotta át a Mária Terézia Katonai Rend parancsnoki keresztjét, majd az ez alkalomból készült uralkodói napiparancs került felolvasásra, melynek szövege az alábbi volt:

„Isonzó-hadseregemhez!

Napokig tartó, legnehezebb küzdelemben visszavertétek az ellenségnek régóta előkészített és különösen hatalmas erővel végrehajtott támadását. Neki újból megmutattátok, milyen hősiesség él kebletekben. Égek a vágytól, hogy Hozzátok siessek, hogy Nektek a Ti körötökben szívem mélyéből köszönetet mondjak vítézségetekért, kitartásotokért és önfeláldozásotokért!

Ti, szeretett hazánk minden részéből származó fiai, egyesült erővel, híven összetartva, csodálatraméltó teljesítményt végeztek és kiérdemeltétek a haza forró köszönetét.

Sajnos, nem mondhatok személyesen köszönetet mindnyájótoknak, azonban a Katonai Mária Terézia Rend parancsnoki keresztje, amelyet ma a Ti kiváló hadvezérek, Borojević vezérezredes mellére tűzök, nemcsak arra szolgál, hogy a hadseregpáncsnok iránti legfelsőbb elismerésemet láthatóan is beigazolja, hanem kifejezi a mindnyájatok – vezetők és harcosok – iránt mélyen érzett hálámat, büszke megelégedésemet. Az Isten áldása legyen veletek!

Könyörögjünk a Mindenhatóhoz, találjon ezután is méltónak minket arra, hogy oltalmazzon és védjen, továbbá adja meg nekünk a végleges sikert!

Adelsberg, 1917. június 2.

Károly, s.k.¹⁰

Borojević személye többek között az általa birtokolt magas rangú kitüntetések sorrendje miatt is figyelemreméltó, tudniillik a Mária Terézia Katonai Rend fennállása során Borojević volt az első és egyetlen a pályázók közül, aki számára a rend egy alacsonyabb fokozatát (lovagkereszt) már a magasabb fokozat (parancsnoki kereszt) adományozása után, ráadásul posztumusz ítéltek oda.

Borojević a komaróvi csatában általa vezetett osztrák-magyar VI. hadtest sikeres harcainak, továbbá a 3. hadsereg parancsnokaként 1914 novemberében és decemberében folytatott tevékenységének elismeréseként két kérelmet nyújtott be a rendbe történő felvételére.

A rend kancellárja és a rendi káptalan tévesen azt feltételezte, hogy a parancsnoki kereszt 1917. június 2-án történt adományozása által a korábbi beadványok elintézettnek tekinthetők. Azokat nem vizsgálták felül, ezért csak az Ausztriában lezajlott utolsó rendi káptalanan, 1931-ben kerültek elintézésre, amikor is az időközben elhunyt Borojević számára a komaróvi csatában való szerepléséért, utólag a rend lovagkeresztjét is elismerték.

¹⁰ Bauer 1985., 135-136. o.

BOROEVIĆ TÁBORNOK HADVEZÉRI TÉNYKEDÉSE A KOMARÓWI CSATÁBAN
(1914.08.26–09.01.)

A Boroević irányítása alatt álló császári és királyi VI. hadtest tevékenységét az 1914. augusztus 26. és szeptember 1. között az orosz fronton lezajlott komarówi csata során az alábbiakban foglalhatjuk össze.

Az osztrák-magyar haderő első jelentős győzelme a világháborúban a Moritz Auffenberg gyalogsági tábornok vezette, osztrák-magyar 4. hadsereg nevéhez köthető, amely a II., XVII., VI. és IX. hadtestből, valamint a 6. és 10. közös lovashadosztályból állt. Az osztrák-magyar hadsereg-főparancsnokságtól kapott utasításnak megfelelően csapatai 1914. augusztus 23-tól Przemysltől északra, Komarów-Cholm irányába nyomultak előre.

A 4. hadsereg seregtestei augusztus 26-án a Pavel Adamovics Plehve lovassági tábornok vezette 5. orosz hadsereg előrenyomuló hadosztályaiba ütköztek, amellyel elkezdődött a szeptember 1-ig tartó komarówi találkozó ütközet. A 4. hadseregnek váltakozó és nehéz harcokban majdnem sikerült az 5. orosz hadsereget bekerítenie. A körülráástól csak az utolsó pillanatban történt visszavonulás mentette meg a cári erőket.

Augusztus 26-án délben az orosz XIX. hadtest a császári és királyi VI. hadtest bal-szárnyán felvonuló kassai magyar királyi 39. honvéd gyaloghadosztályra támadt Tarnawatkánál. A honvédek heves harc után – melynek során jelentős veszteséget szenvedtek – a túlerő elől a Tomaszówtól északra húzódó magaslatra vonultak vissza. Tőlük jobbra a 27. közös gyaloghadosztály az oroszokat a Huczwa forrásvidékére vetette vissza. A hadtest jobbszárnyán támadó császári és királyi miskolci 15. gyaloghadosztály Laszczówtól délre elakadt, bár veszteségei nem voltak nagyok.¹¹

Augusztus 27-én a VI. hadtest 15. hadosztályát az orosz V. hadtest részei megtámadták, mely kitért a támadás elől, Pukarzówig a Huczwa mocsaras holtágáig vonult vissza. Nyugatabbra a 27. hadosztály bevette Rachaniét a XIX. orosz hadtest szárnyán. A 39. honvéd gyaloghadosztály aznap csak kevés teret nyert.

Augusztus 28-án a Huczwa mocsáron átvezető töltésen menetelő 15. közös gyaloghadosztályt, az orosz V. hadtest megtámadta, a teljesen meglepett csapatok részben hősiiesen védekeztek, részben pedig pánik tört ki közöttük. A tűzerek menekülés közben a mocsárba vitték a lövegeket, a gyalogság szétszóródva, kis csoportokban menekült. A hadosztály parancsnoka Friedrich Freiherr von Wodniansky altábornagy kétségbeesésben öngyilkos lett, vezérkari főnöke a tűzharcban esett el. Mintegy 4 000 osztrák-magyar katona fogságba esett, a hadosztály elveszítette 20 lövegét és az utánpótlást szállító vonatnak nagy részét.

A hadosztály maradéka nyugat felé vonult vissza, riadóztatta a 27. hadosztályt, melyet Rachanienél harcba vetettek és sikerrel feltartóztatta az ellenséget. Boroević egy gyors döntéssel harmadik hadosztályát, a hadseregarancs értelmében már Komarów ellen előrenyomult 39. honvédhadosztályt visszarendelte, és azt minden eshetőségre számítva a

¹¹ ÖULK 1930., 190-191. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DOI: <https://doi.org/10.32563/hsz.2019.1.1>

2019. XII. évfolyam 1. szám

27. hadosztály északi szárnya mögé állította fel. A 15. hadosztályt a hadtestparancsnok Tomaszównál gyülekeztette, ahol annak parancsnokságát átmenetileg Alfred Edler von Schenk vezérőrnagy¹² (a 4. hadsereg hadtáp parancsnoka) vette át és azt ismét támadóképessé tette.

A hatalmas orosz nyomásnak engedve Borojević a 27. hadosztályt a Tomaszówtól északra húzódo magaslatoakra vonta vissza. Auffenberg a nehéz helyzetben lévő VI. hadtest megerősítésére a 2. és 9. menetdandárt irányította át a XVII. hadtesttől. Mivel azonban azok csak késő este érkezhettek be, ezért a hadtestparancsnok a 39. honvédhadosztály tartalékát, a 6. menetdandár maradékát és a 19. gyaloghadosztály két vadászzászlóalját a 27. gyaloghadosztály jobb szárnyán, egy tíz zászlóalj erősségű csoportban egyesítette, amelynek ellentámadással kellett az ellenséget feltartóztatnia.¹³

Augusztus 29-30-án az oroszok bekerítése Komarównál majdnem sikerült. Augusztus 29-én a VI. hadtest jobbszárnyán Borojević által összevont csoport kora reggel visszaverte az oroszok támadását. Délelőtt 10 órakor a 27. közös és a 39. honvéd gyaloghadosztály Tomaszów-Tarnawatka térségéből északi irányba erőteljes támadást indított. Az orosz V. hadtest közepét visszavetették, majd elhárítottak egy tehermentesítő támadást a VI. hadtest északi szárnya ellen, estére pedig elérték a Komarówtól délre eső magaslatokat. A 15. hadosztály 29-én Tomaszównál pihent.

Auffenberg gyalogsági tábornok, a 4. hadsereg parancsnoka másnapra a hadsereg közepét képező VI. hadtestet és a IX. hadtest déli szárnyát az oroszokat bekerítő manőver tervszerű végrehajtására utasította. A VI. hadtest 27. gyaloghadosztálya augusztus 30-án elfoglalt egy magaslato Rachanie-től északra, de a megsemmisítő tüzérségi tűz a támadókat eredeti állásaikba vetette vissza. Plehve lovassági tábornok, az 5. orosz hadsereg parancsnoka ezen a napon a csata megszakítása mellett döntött és hátrébb vonta erőit.¹⁴

Augusztus 31-én Borojević seregtestének balszárnyán a hat menetdandárral megerősített 15. gyaloghadosztály váltakozó harcokban a Komarówtól délre található magaslatokat vette birtokba, majd másnap már Komarów településre is behatolt. A VI. hadtest északi szárnya (15. és 39. gyaloghadosztály) szeptember 1-jén Czartowczyk környékét hódította meg. Délután a 27. gyaloghadosztály és a 19. gyaloghadosztály részei a Laszczówtól északnyugatra található magaslatokat érték el. Az 5. orosz hadsereg teljes bekerítése nem sikerült. Szeptember 2-án reggelre a cáriak kivonták főerőiket és visszavonultak. Üldözésükre a hadszíntér keleti részén történt események (a császári és királyi 3. hadsereg lembergi csatában elszenvedett veresége) miatt a 4. hadseregnek pedig már nem maradt ideje. Auffenberg meg volt róla győződve, hogy a csatát megnyerte és döntő vereséget mért az oroszokra.¹⁵

¹² Balla 2010., 272-273. o.

¹³ ÖULK 1930., 197-204. o.

¹⁴ ÖULK 1930., 224-230. o.

¹⁵ ÖULK 1930., 234-241. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

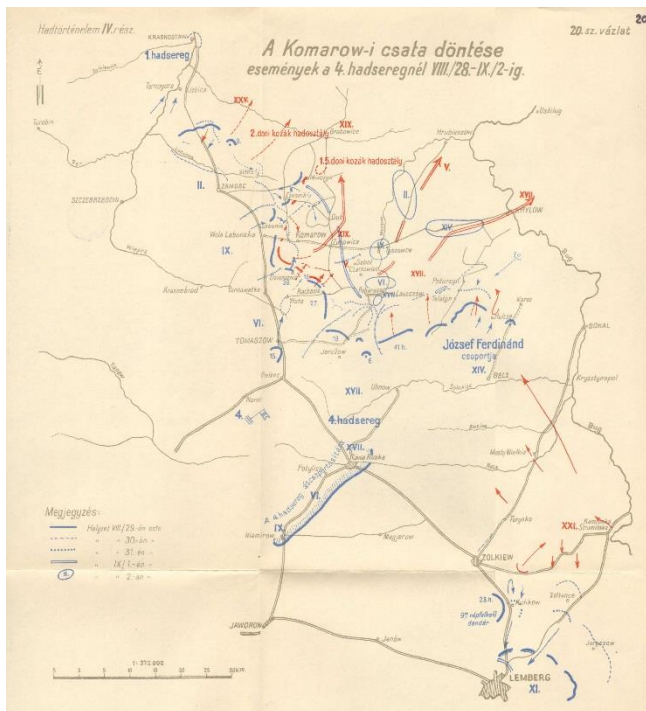
DOI: <https://doi.org/10.32563/hsz.2019.1.1>

2019. XII. évfolyam 1. szám

A komaróvi csatában mindkét oldalról mintegy 200.000 katonát vett részt, a támadók és az oroszok egyaránt mintegy 20 százalékos veszteséget szenvedtek. A Monarchia csapatai 10.000 hadifoglyot ejtettek és 150 löveget zsákmányoltak.¹⁶

A hétnapos csatában a bekerítő hadműveletek fő súlyát a Borojević vezette, főleg észak-magyarországi ezredeből álló VI. hadtest viselte. A hadtestparancsnok gyors elhatározással és saját felelősségére hozott döntése a kritikus helyzetben nagymértékben elősegítette, hogy seregestének már legyőzöttnek hitt csapatai végül kiemelkedő fegyvertényt hajtottak végre és jelentősen hozzájárultak a komaróvi győzelemhez.¹⁷

Svetozar Borojević tábornagyot az első világháború meghatározó személyiségei között tartjuk számon, aki rátermettségét és hadvezéri képességeit több hadszíntéren is bizonyította. Neve nem csak kiváló katonaként és jó stratégaként, hanem a legmagasabb és legrangosabb osztrák-magyar kitüntetés kétszeres birtokosaként is megőrkítésre került az utókor számára a Nagy Háború történetének lapjain.

1. sz. térkép: A Komarow-i csata döntése

¹⁶ Szabó 1982., 75. o.

¹⁷ Hofmann – Hubka 1943., 76-78. o.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Balla 2010. Balla Tibor: A Nagy Háború osztrák-magyar tábornokai. Tábornagyok, vezérezredek, gyalogsági és lovassági tábornokok, táborszernagyok. Argumentum. Budapest, 2010.
2. Bauer 1985. Bauer, Ernest: Der Löwe vom Isonzo. Feldmarschall Svetozar Boroevič de Bojna. Verlag Styria. Graz-Wien-Köln, 1985.
3. Hoffmann – Hubka 1943. Hofmann, Oskar von - Hubka, Gustav von: Der Militär-Maria Theresien-Orden. Die Auszeichnungen im Weltkrieg 1914-1918. Verlag „Militärwissenschaftliche Mitteilungen“. Wien, 1943.
4. ÖULK 1930. Österreich-Ungarns letzter Krieg 1914-1918. (Unter der Leitung von Edmund Glaise-Horstenau). Erster Band. Das Kriegsjahr 1914. Vom Kriegsausbruch bis zum Ausgang der Schlacht bei Limanowa-Lapanow. Verlag der Militärwissenschaftlichen Mitteilungen. Wien, 1930.
5. Szabó 1982. Szabó László: A nagy temető. (Przemysl ostroma 1914-1915). Kossuth Könyvkiadó. Budapest, 1982.